

KARİN KARAKAŞLI: Suphi, Ethem, Paramaz, On Beşler, Yirmiler

Posted on 16/10/2014

Yıldız'ın gözlerine bakıyorum. Dalıp gittiği, bir kendi bildiği boşlukta Nejat'la geçirilmiş zamanlardan akıyor o anda; o dostunu, Nejat'ını kaybetti. Acısı çok taze. Kadıköy duvarlarında da bu kaybın toplumsal karşılığı, duvar yazılarıyla yer alıyor o sabah: "Paramaz Kızılbaş 'Suphi Nejat Ağırnaslı' Kobane direnişinin kızıl neferidir."

İsimler çok şey anlatır. Bunu en iyi, kendisini kendi seçtiği isimle doğuran Yıldız bilir. Yıldız, Nejat'ın ölüm haberini "Ah Nejat, ah" diye, usul bir çığlıkla duyurdu. Ardından da, Nejat deyince gözünde canlanan o resmi paylaştı: "Bir trans cinayetinin ardından Nejat sorusu: 'Başımız sağ olsun Yıldız da, trans nasıl oluyor? Neyi savunduğumuzu bilek de...' Ve devamı: 'Haaa, anladım. Veya anlamadım da, anlamasak da olur. Mesele anlamak değil, eylemek sanırım'."

İsimler çok şey anlatır. Mücadeleyi hayat kılmış Suphi Nejat da ta Ağustos ayında, IŞİD'e karşı savaşmak üzere Kobanê'ye gittiğinde, kendine kod adı olarak 'Paramaz Kızılbaş'ı seçmiş. Kendi ismi ile seçtiği kod adı arasında ise, Türkiye'nin yakın dönem tarihinin vurucu bir özeti saklı.

İsmindeki Suphi, 1920'de Bakü'de kurulan Türkiye Komünist Partisi'nin (TKP) kurucu başkanı Mustafa Suphi'den gelir. Nejat ise TKP'nin kurucu genel sekreteri Ethem Nejat'a gönderme yapar. Kurtuluş Savaşı'na katılmak üzere Mustafa Suphi ve 15 yoldaşı, birlikte geldikleri Trabzon'da, 28-29 Ocak 1921'de bir teknede boğularak öldürülür. Suphi Nejat'ın ismi bu 'onbeşler'i kapsar.

Paramaz Kızılbaş (Suphi Nejat)

Kod adı olarak seçtiği Paramaz ise, 'yirmiler' diye adlandırılan bir infazın simgesidir. Sosyal Demokrat Hınçak Partisi (SDHP) Merkez Komitesi üyesi Paramaz (Madteos Sarkisyan), yoldaşlarıyla birlikte, İttihat ve Terakki yöneticileri Talat, Enver ve Cemal Paşa'lara suikast yapma suçlamasıyla, bir ihbar üzerine Van'da gözaltına alındı. Yapılan mahkeme sonucu, Paramaz ve arkadaşları "özgür ve bağımsız bir Ermenistan kurma amacıyla silahlı eylemlerde bulunmak"tan idam cezasına çarptırıldı. Paramaz'ın mahkeme başkanına cevabı, resmi tarih anlatımına bir isyandı: "Ermenilerin ve Türklerin kardeşliğini sağlamak için öylesine fedakârlıkları kabul ettik... Ve bizim karşılaştığımız nedir? Yalnızca bizim olağanüstü çabalarımızı yok saymakla kalmadınız, aynı zamanda bilinçli olarak bizi imha etmeye çalıştınız. Siz ülkemizi bundan altı yüz yıl önce bizden koparmaya çalışıp, işgal ettiniz. Şimdi de tüm Osmanlı vatanını bir Türkiye'ye dönüştürme çabası içerisindeyiz. Ancak siz bunu yaparken suçlu görülmüyorsunuz da, tarihsel hakkımızı yeniden elde etme amacı için çabaladığımız için biz mi suç işlemiş sayılıyoruz." Bu savunmanın ardından, Paramaz ve yirmiler, 15 Haziran 1915 şafağında darağacında asıldı.

Paramaz (Matteos Sakisyan)

Mustafa Suphi ve Ethem Nejat'tan Paramaz'a uzanan yol, bu ülkenin Ermeni Soykırımı'yla yüzleşmemesinin de hikâyesidir. Siyasal mücadelelerine Türk Ocağı'nda başlayan Mustafa Suphi ve Ethem Nejat, 'milliyetçi solcu'lardır. Nitekim, TKP'nin Kasım 1920'de yayımlanan bildirisinde, "Ermeni meselesini kışkırtan emperyalist güçlerin esas amacının Anadolu'yu arkadan vurmak olduğu" belirtilmiştir. Mustafa Suphi'nin bir zamanlar Mustafa Kemal'e yazdığı mektupta da şu satırlara rastlanır: "Ermeni sınırlarını aşan, sözü geçen hareket münasebetiyle kamuoyunda hasıl olan bazı tereddütler, tebligatımız sayesinde teskin edilmiş ve bu hareketten Ermeni işçi ve rençber halkının zarar görmeyeceğini, amacın ise arada itilaf devletleri ajanlığını yaparak birçok dolan ve cinayetten çekinmeyen Taşnak hükümetinin bastırılmasına yönelmiş olduğu tebliğ edilmiştir."

Suphi Nejat Ağırnaslı'nın 'Paramaz Kızılbaş' tercihi, tabu ilan edilmiş her şeye karşı gelir. 27 Şubat 2012'de fraksiyon.org'da yayımlanan 'Cadı Kazanında Kaynayan Günahlar' başlıklı yazısında, Ermeni Soykırımı'nı çok farklı bir açıdan, şöyle değerlendirir: "TKP'den çok daha devrimci hareketler 1800'lerin sonunda Ermeniler/Rumlar sayesinde hem Anadolu'da, hem de bizzat örgütsel formlara bürünmüş bir biçimde İstanbul'da söz konusuydu. Buradan bakıldığında, Ermeniler ile İttihat ve Terakki Cemiyeti arasında paradoksal bir durum var. Modernitenin fikirlerini yaşama geçirme konusunda bağrında çok daha farklı eğilimler taşıyan bir nüfus grubu bir modernleşme projesi uğruna katlediliyor... Aslında Ermeni Soykırımı, Ermenilerden çok Türk'ün geleceğinin ve bugünümüzün inşasıydı; bu olaylar Anadolu'nun liberter eğilimli ideolojilerden yoksun kılınması olarak okunabilir. Belki de sahiplenilmesi gereken şey Ermenilerin mağduriyeti değil, farklı ideolojik eğilimlerle günümüz Türkiye'sinin inşasına kafa tutma ihtimalleridir."

O ihtimal için Nejat'tan ilhamla yaşamaya ve yaratmaya değer. Bu ülkede hayat her gün sil baştan bir devrimdir ne de olsa.

Kaynak: [Agos](#)